

MUSTAFA ÇİFTÇİ • **Kalfa Uykusu**

MUSTAFA ÇİFTCI 1977'de doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Yozgat'ta tamamladı. 1999 yılında Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden mezun oldu. 2000-2001 yıllarında Güney Afrika Cumhuriyeti'nde bulundu. Dönüşünde İngilizce okutmanlık, metin yazarlığı, radyo ve TV programcılığı yaptı. Evli ve iki çocuk babasıdır. Çeşitli dergilerde yayımlanmış hikâyelerini *Adem'in Kekliği ve Chopin* (Ülke Edebiyat, 2012; İletişim Yayınları, 2015) adlı kitabında topladı. İkinci kitabı *Bozkırda Altmışaltı* (İletişim Yayınları, 2014), Türkiye Yazarlar Birliği tarafından "2014 Yılı'nın En İyi Hikâye Kitabı" seçildi. *Ah Mercimeğim* (İletişim Yayınları, 2017) ve *Kalfa Uykusu* (İletişim Yayınları, 2021) dışında (Tanıl Bora'yla birlikte) iki derleme kitabı da bulunmaktadır: *Yengeler Cumhuriyeti* (İletişim Yayınları, 2017) ve *Enişte Risalesi* (İletişim Yayınları, 2019). Çiftci, 2016 yılında da Necip Fazıl Ödülleri kapsamında "İlk Eserler Ödülü" almıştır.

İletişim Yayınları 3025 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 536

ISBN-13: 978-975-05-3119-4

© 2021 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2021, İstanbul

EDITÖR Duygu Çayırıcıoğlu

KAPAK ve KAPAK İLLÜSTRASYONU Seda Mit

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Büşra Bakan

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11

Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devkaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MUSTAFA IFTCI

Kalfa Uykusu

*Genç yaşıta aramızdan ayrılan
Duhan Çiftci'nin aziz hatırasına
hürmetle...*

İÇİNDEKİLER

TAKDİM VE TEŞEKKÜR.....	11
-------------------------	----

BİRİNCİ BÖLÜM

OKUMAK, İZLEMEK, YAZMAK

<i>Tolstoy, Maradona sevilir gibi sevilmez.....</i>	15
<i>Gazete okumak nasıl bir iştir?.....</i>	19
<i>İki kalas bir heves.....</i>	23
<i>Maksat İbo, şov bahane.....</i>	27
<i>Aynı roman üç kere okunur mu?.....</i>	31
<i>Ekmekçiden yazar kısmına tavsiyeler.....</i>	35
<i>Dolmakalem merakım hakkındadır.....</i>	39
<i>Her mücadeleyi bir zafere dönüştürebilseydiniz neler olurdu?.....</i>	43
<i>Hastalık, ölüm ve edebiyat.....</i>	47
<i>Korona günlerinde parazit.....</i>	51
<i>Anne, taşra ve L.S. Lowry.....</i>	55

<i>Sosyal medya kitabı</i>	59
<i>Hür tefekkürün kaleleri değil, hür teşebbüsün kuyuları</i>	63

İKİNCİ BÖLÜM

İNSAN HALLERİ

<i>Anne hatırına brokoli</i>	69
<i>Doğum günü kutlamanın metotları</i>	73
<i>Eylül gelince başlayan bunalımlarım</i>	77
<i>Hangi odaların uykusu?..</i>	81
<i>Boğazı ağrıyanlara tavsiyelerimiz var</i>	85
<i>Akşam olunca ev hallerimiz hakkındadır</i>	89
<i>Koyu kelimeler yerine gözlerim geçer mi?</i>	93
<i>Makbul tamirci</i>	97
<i>Kuşçu</i>	101
<i>Sükût gibi münzevi, çığlık gibi hür</i>	105
<i>Acil şifalar</i>	109

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEMLEKET MANZARALARI

<i>Bozkır çocuğunun matematikle imtihanı</i>	115
<i>Gurbetçiye hediye</i>	119
<i>Kaliteli zaman geçirmek</i>	123
<i>Çevrimiçiyim ama yazmayacağım</i>	127
<i>Belediye hoparlörü pek mühim idi</i>	133
<i>Bir sokak üç bakkal</i>	137
<i>Fotoğraf çektiirmek zor iştir</i>	141
<i>Kalfa uykusu</i>	145

<i>Köye gelen mühendisler</i>	149
<i>Küllük</i>	153
<i>Sürmeli kırık</i>	157
<i>Tebeşir dediğin...</i>	161
<i>Ustura kullanmak</i>	165
<i>Markalaşmak isteyen kasap</i>	169
<i>Uzman değil, usta hiç değil</i>	173
<i>Havaalanında yolcu kısmının halleri hakkındadır</i>	177
<i>Makarna, gariplerin öğünüdür</i>	181
<i>Çikolata tutkum ve Almanya</i>	185

TAKDİM VE TEŞEKKÜR

Bu kitap bir deneme seçkisidir. Kıymetli Tanıl Bora bu yazıları görünce, "...bu denemeler, edebi anlatıya yakın metinler, yani akıl fikir denemesinden ziyade edebi deneme..." demişti. Ne güzel söylemişti. Çünkü benim "akıl fikir denemesi" yazacak bir ilmim de irfanım da yok. Hissetmek ve hissettirmek gayretiyle yazıyorum. İnşallah maksat hasıl olur.

İşbu yazıların size ulaşmasına vesile olan Gülcan Tezcan'a, Hale Kaplan Öz'e ve ekip arkadaşlarına teşekkür ederim.

İletişim Yayınları'na da her zamanki gibi müteşekkirim.

Bâki selam eder, keyifli okumalar dilerim...

MUSTAFA ÇİFTÇİ

BİRİNCİ BÖLÜM

OKUMAK, İZLEMEK, YAZMAK

Tolstoy, Maradona sevilir gibi sevilmez

Bazı okurlar bir yazarı kendilerine siper ederler. Mesela, “Tolstoy okurum başka da yazar tanımam,” diyen biri çok büyük ihtimalle tembelliğini Tolstoy ile kapatmaktadır. “Nasıl yani?” dersiniz; Tolstoy’un eser sayısı bellidir. Dön dolaş aynı eserleri mi okuyorsun? Veya Tolstoy’da ne buldun ki bırakmıyorsun? Bize söyle biz de istifade edelim, değil mi? Ama işte bu da bir okur kurnazlığıdır. Bir yazara sarıl başka yazarlara tenezzül etme. Okur tilkiyse biz de kuyruğuyuz affedersiniz. Bu kadarlık hileyi sezemeyeceksek yuf olsun bize.

Bir yazara hayran olmak çok başka bir şeydir. O yazarın külliyatını okursun, yazara ilham olmuş yerlere gidersin veya oraları anlatan gezi yazıları okursun. Yazarın beslendiği kaynakları gözden geçirirsin. Yani o yazara emek verirsin. Yazar seni besler sen de o yazardan aldığın ilham ile başka yazarlara açılırsın. Bunlar bizim memleketimizde az bulunur işlerdendir. Bizde işler nasıl yürür? Bir yazarın en fazla iki eserini okursun. Üç eserini karıştırırsın. Bir de popüler dergilerin hediye ettiği posterden odana asarsan senden

iyisi yok. Gerçi evli olanlar evde sağa sola poster yapıştırma devrini çoktan atlattıkları için en fazla, hayranlık duydukları yazarların resimleri olan defterler alabilirler kendilerine...

Geçenlerde bir arkadaş şöyle övünüyordu: “Benim Sait Faikçi olduğumu herkes bilir.” Bu durum övünülecek bir şey midir? Evet, bir yazara olan hayranlığınızla bilinmek ne devlet. Ama ben biliyorum ki bu arkadaş en son on sene evvel Sait Faik okumuştur. Deseniz ki yahu madem Sait Faikçisin bize bir hikâyesini anlat da biz de faydalanalım. Anlatamaz. Ama bahanesi hazır. “Sait Faik’in hikâyeleri anlatılmaz. Okumak lazımdır,” der.

Bazen futbola meraklı olanlar bir oyuncuyu pek sever de onun maçlarını seyrederek keyif alır. Hatta oyuncunun formasını falan bulabilirse kendini şanslı sayar. Mesela rahmetli Maradona’nın böylesi hayranları vardı. Kendisinin dünya çapında bir şöhreti olduğu için bu durum anlaşılır. Dünyada her tip insan var. Her tipin de bir sevme şekli var. Bu anlaşılır bir durum. Bazıları da kendileriyle uzaktan yakından alakası olmayan takımları tutar. Lise dönemimden hatırlıyorum Real Madrid taraftarı bir arkadaş vardı. Adımı bile zor söylediği takımı neden tuttuğunu kimse bilemiyordu. Ama kabul edelim bu tavrı ona farklı bir hava veriyordu. Real Madrid yerine Siirt Köy Hizmetleri’ni tutsaydı bu kadar havalı olur muydu? Bütün bu tarafgirliği tasvip etmesem de anlıyorum. Fakat yazara duyulan hayranlık başka bir şeydir. Mesela biz de Tolstoy okuyoruz. Ancak bunu bir reklam vasıtasına çevirmiyoruz. “Ben Tolstoycuyum,” diye bir laf hiç çıkmadı benden. Bir de bu tarafgirliği abartıp sevdiğin yazar üzerinden karakter tarifi yapanlar oluyormuş. Ben de bu karakter tahlihi yapanları hiç anlamam. Yani bu karakter böyle ottan çöpten şeylerden anlaşılıyorsa o zaman hiç sırlı bir tarafı yok. En ufak şey bizim karakterimiz hakkında bilgi veriyorsa o zaman bu karakter kamuoyuna açık ortada bir şeydir, değil mi?

Konumuzu dağıtmayalım. Kitap okumayıp da kitap sevenlerin bir örneğini bir seyahatimiz esnasında görmüştüm. Gezdiğimiz yerin adını burada zikredip hedef göstermiş olmayayım. Ama şirin ülkemizin sahil kesiminden bir yöresindeydik. “Turist gelsin de canımı yesin,” diyen yerel yönetimlerin gaza getirmesiyle yumurtayı bile boyayıp turistik eşyaya çeviren bir yöremizdi. Yerli turist her yerde gariban oluyor. Bu yöremizde de bizim yüzümüze bakan pek olmadı. Biz de, “Memleketimize döviz girsin de biz kendi vatanımızda mahzun olmaya razıyız,” diyerek boynu bükük vaziyette gezdik. Her köşe hediyelik eşya, incik boncuk dolu olduğundan pek bizi açmadı ama o dükkânlar içinde bir de kitapçı gördük. Aman ne nimet. Hemen daldım içeri. Şekerci dükkânına düşmüş yaramaz sıpalar kadar şenlendim. Kitapçı gezmenin bir adabı vardır fakat mevzumuz bu değil... Ben âdet töre dinlemeden müthiş bir oburlukla kitapçıyı gezdim. Büyük bir dükkândı ve raflar tıka basa doluydu. Kitapçı gibi değil de bir kitap kurdunun odası gibiydi. Edebiyat, tarih, sosyal bilimler ne ararsan vardı. Dükkân sahibi ile konuşmaya başladım. Adam uzunca babayiğit biriydi. Gözünde yakın gözlüğü elinde bir şeylerle uğraşüyor. Hem işini yapıyor hem laf veriyor. “Bu dükkânı genişleteceğim. Üst kat evimdir, oradan buraya biraz daha katkı yapacağım,” diyor. Öyle söyleyince ben coştum. “Bir kitapsever bulduk, haydi hayırlısı,” dedim. Gezmeye devam ettim. Dükkân sakindi. Kimsenin kitapçıya gönül düşürdüğü yoktu. Ben de tenhahlığı ganimet bilip sordum. “Üstadım siz neler okursunuz acaba?” Ben zannediyorum ki bu açılış sorusuyla bir kitap sohbetinin içine düşeceğiz. Heyecanla cevabını beklerken adam kestirip attı. “Ben kitap okumam,” dedi. Nasıl şaşırdım anlamam. “E peki bu kadar kitap düşkünlüğü nedir?” diyecek oldum. “Ben bu işi seviyorum. Bana kitap özetleri gelir ben onlara bakarım bana yeter.” Bir yaşıma daha girdim. “Bu ne

sevgi ah bu ne ıstırap?” desem yeri ydi. Kitabı bu kadar seven bir insanın azıcık da olsa okuması gerekmez mi? Ne yaparsınız ki dünya yüzünde türlü türlü sevgiler mevcut. Demek ki böyle kitapseverler de mevcut imiş, belledik.

Yazımızın başından beri söylemeye çalıştığımız şey, yazar sevmenin başka türlü bir emek gerektirdiğidir. Futbolcu sever gibi yazar sevilmez. Bu duruma sayısız örnek verilebilir. Bazen, “Edebiyat sohbetlerinde ben de boş oturmayayım, el içine çıkacak kadar üç-beş kelam edeyim,” diyenler oluyor. Zaten edebiyat ve sinema konusunda herkes futbol konuşur gibi bir fikir sahibi olur. Yalan yanlış hiç fark etmez. Bizim Sait Faikçi arkadaş da belki edebiyat ortamlarına bir giriş bileti gibi Sait Faik’i kullanıyordu.

Edebiyatın “ölü sanat” olduğunu öne sürenler derler ki kimse kimseyi okumuyor. Bu ülkede üç bin şair varken şiir kitapları bin tane bile satmaz. “Şairler bile şiir okumuyor,” demeye getirirler. Biz de onların bu tespitine bu yazıyla bir katkı sağladık. “Şiir okumayan şairler olduğu gibi yazar hayranıyım diyerek tembelliğine yazarı bahane gösterenler de var,” demek istedik. Meramımız hasıl olduysa ne mutlu bize...